

Vec C-357/24

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

16. máj 2024

Vnútroštátny súd:

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

3. máj 2024

Žalobca:

Freistaat Bayern

Žalovaný:

Euroherc osiguranje d.d.

PRACOVNÝ DOKUMENT

I. Názov vnútroštátneho súdu

Vnútroštátny súd: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd, Chorvátsko)

[*omissis*]

II. Účastníci konania vo veci samej:

Žalobca: Freistaat Bayern, [*omissis*] Augsburg, Spolková republika Nemecko, [*omissis*]

[*omissis*]

Žalovaný: Euroherc osiguranje d.d., Záhreb [*omissis*]

III. Predmet právneho sporu vo veci samej a relevantný skutkový stav

- 1 Predmetom sporu je návrh žalobcu, aby mu žalovaná nahradila škodu, ktorá mu vznikla tým, že svojmu zamestnancovi (osobe X) vyplatil nemocenské dávky za tri obdobia práceneschopnosti od 21. apríla 2015 do 21. mája 2015, od 16. februára 2016 do 15. apríla 2016 a od 8. novembra 2016 do 5. januára 2017. Dávky vyplatené za obdobia práceneschopnosti predstavujú celkovú sumu 28 825,83 eura.
- 2 Osoba X sa podrobila liečbe v Nemecku po tom, ako bola zranená pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo 18. apríla 2015 v Šibeniku (Chorvátsko). Účastníkmi dopravnej nehody boli bicykel a osobné vozidlo. Bicykel viedla osoba X, zamestnanec žalobcu, zatiaľ čo osobné vozidlo viedla osoba Y, poistenec žalovanej. Ide o povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.
- 3 Osoba Y bola uznaná vinnou zo spáchania trestného činu, ale v tomto štádiu konania je stále sporná jej výlučná zodpovednosť za spôsobenie dopravnej nehody, keďže žalovaná tvrdí, že k nehode prispela aj osoba X, zamestnanec žalobcu.
- 4 Po dopravnej nehode žalovaná vyplatila osobe X v rámci konania o zmiernom urovaní náhradu skutočnej škody za zranenia, ktoré utrpela pri dopravnej nehode, vrátane náhrady nemajetkovej ujmy, dávky za pomoc a starostlivosť tretích osôb, náhradu majetkovej ujmy, iné náklady a náklady právneho zastúpenia v celkovej výške 43 433,43 HRK, t. j. 5764,61 eura.

- 5 Právnym základom, o ktorý žalobca opiera svoj nárok, je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „nariadenie č. 883/2004“). Žalobca ako zamestnávateľ osoby X má postavenie „príslušnej inštitúcie“ v zmysle článku 1 písm. q) bodu iv) nariadenia č. 883/2004, keďže ide o dávky uvedené v článku 3 ods. 1, a preto nemocenské dávky vyplácané v tomto prípade spadajú pod pojem „nemocenské dávky“ uvedený v článku 3 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia.
- 6 Žalobca sa odvoláva na článok 85 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 a uvádza, že vyplatením nemocenských dávok preberá práva svojho zamestnanca vo vzťahu k tretej osobe (žalovanej ako poisťiteľovi zodpovednosti subjektu zodpovedného za škodu, osoby Y), a že takýto prechod práv musí byť uznaný tejto osobe v tomto konaní, pretože ide o dávky, ktoré osoba X poberala na základe nemeckých právnych predpisov z dôvodu zranení, ku ktorým došlo v Chorvátsku.
- 7 V tejto súvislosti žalobca odkazuje na článok 6 ods. 1 Gesetz über die Zahlung des Arbeitsentgelts an Feiertagen und im Krankheitsfall (bavorský zákon o vyplácaní dávok za prácu počas sviatkov a v prípade choroby), ktorý [omissis] znie takto: „Ak si zamestnanec podľa ustanovení zákona môže uplatniť u tretej osoby nárok na náhradu za stratu na zárobku z dôvodu pracovnej neschopnosti, prechádza tento nárok na zamestnávateľa v rozsahu, v akom zamestnávateľ v súlade so zákonom naďalej vyplácal zamestnancovi mzdu a vyplácal za neho príspevky, ktoré zamestnávateľ odvádza Spolkovému úradu práce, podiel zamestnávateľa na príspevkoch na sociálne poistenie a poistenie starostlivosti a doplnkové dôchodkové poistenie a pozostalostné dôchodky.“
- 8 Žalovaná namieta proti žalobe z dôvodu, že nariadenie č. 883/2004 sa nemôže uplatniť na konkrétne skutkové okolnosti predovšetkým preto, že upravuje otázky koordinácie sociálneho zabezpečenia, a nie otázky náhrady nepriamej škody, ktorá vznikla zamestnávateľovi v dôsledku vyplácania nemocenských dávok svojmu zamestnancovi, a že žalobca nemá postavenie príslušnej inštitúcie, ale je len inštitúciou, ktorá sa zaoberá sociálnym zabezpečením.
- 9 Súd prvého stupňa prijal tvrdenia žalobcu o uplatniteľnosti nariadenia č. 883/2004 v prejednávanej veci bez toho, aby toto stanovisko osobitne odôvodnil, zamietol všetky námietky žalovanej ako nedôvodné a žalobe vyhovel (rozsudok Trgovački sud u Zagrebu (Obchodný súd Záhreb) [omissis] z 21. novembra 2023).
- 10 Žalovaná v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku uvádza nevyriešené otázky týkajúce sa správneho uplatnenia nariadenia č. 883/2004 na zistený skutkový stav. Súd rozhodujúci o odvolaní si preto nie je istý, či možno v tomto konkrétnom prípade žalobcu považovať za príslušnú inštitúciu v zmysle článku 1 nariadenia č. 883/2004 a či pojem nemocenské dávky uvedený v článku 3 ods. 1 písm. a) zahŕňa aj dávky za obdobia pracovnej neschopnosti, ktoré vznikli v dôsledku zranenia utrpeneho v inom členskom štáte, pričom nezahŕňa pracovné úrazy alebo choroby z povolania a dávky v súvislosti s nimi [písm. f)]. Odvolací súd si tiež nie je istý, či žalovaná môže byť osobou povinnou vyplatiť dávku, keďže je

poisťovateľom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

- 11 V prípade kladnej odpovede na tieto otázky vzniká otázka uplatniteľnosti článku 85 ods. 1 nariadenia č. 883/2004. Konkrétne chorvátska hmotnoprávna úprava v oblasti povinného poistenia motorových vozidiel nepozná inštitút odškodnenia za tzv. nepriamu škodu, ktorú znáša tretia osoba v dôsledku škody, ktorú utrpela poškodená osoba. Právo na náhradu takejto škody musí byť výslovne stanovené v tomto zákone, a zatiaľ sa toto právo vzťahuje len na poisťovňu, ktorá vykonáva činnosť nemocenského, dôchodkového alebo invalidného poistenia. Na druhej strane zamestnanec má právo na nemocenské dávky, ktoré mu vypláca zamestnávateľ alebo Hrvatski zavod za osiguranje (chorvátska poisťovňa) podľa dĺžky trvania pracovnej neschopnosti bez ohľadu na príčinu choroby, a zamestnávateľ nemá právo uplatniť si nárok proti subjektu zodpovednému za škodu alebo jeho poisťovni. Právnym základom pre vyplácanie predmetnej dávky počas dočasnej pracovnej neschopnosti z dôvodu choroby je pracovná zmluva zamestnanca a povinné nemocenské poistenie zamestnanca.

IV. Ustanovenia vnútroštátneho práva a vnútroštátna judikatúra

- 12 Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (Zákon o povinnom poistení motorových vozidiel) (*Narodne novine* č.: 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 a 152/14) účinné v čase, keď došlo ku skutočnosti zakladajúcej nárok na náhradu škody a začatia konania vo veci samej

Článok 2

(1) Povinné poistenie motorových vozidiel je:

...¹ 2. poistenie zodpovednosti vlastníka alebo prevádzkovateľa (ďalej len „vlastník“) vozidla za škodu spôsobenú tretím osobám (ďalej len „poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla“)

Článok 3

(1) Jednotlivé pojmy v zmysle tohto zákona majú tento význam ...

8. „poškodený“ je každá osoba, ktorá utrpela škodu na majetku a/alebo na zdraví, ktorá je oprávnená požadovať náhradu škody podľa tohto ... zákona.

Článok 11

(1) Poškodený môže uplatniť nárok na náhradu škody z poistenia uvedeného v článku 2 ods. 1 tohto zákona priamo u povinného poistiteľa.

¹ symbol ... označuje, že časť textu zákona bola vynechaná ako nepotrebná

Článok 22

(1) Vlastník vozidla je povinný uzavrieť zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu, ktorá môže byť spôsobená tretím osobám v dôsledku používania vozidla, a to pre prípad smrti, ublíženia na zdraví, poškodenia zdravia, zničenia alebo poškodenia majetku.

Článok 27

(1) Poisťovňa je povinná nahradiť poisťovníam, ktoré vykonávajú činnosť v oblasti nemocenského, dôchodkového alebo invalidného poistenia, skutočnú škodu v rámci zodpovednosti ich poistených a v rozsahu záväzkov prevzatých v poisťovej zmluve.

(2) Skutočnou škodou v zmysle odseku 1 tohto článku sa rozumejú náklady na liečenie a iné nevyhnutné náklady vynaložené v súlade s ustanoveniami o nemocenskom poistení, ako aj pomernú výšku dôchodku poškodeného alebo jeho rodinných príslušníkov.

13. Zakon o obveznom zdravotnom osiguranju (zákon o povinnom zdravotnom a nemocenskom poistení) (*Narodne novine* č. 80/13 a 137/13) platný v deň škodovej udalosti a začatia konania vo veci samej

Článok 36

(1) Poistenci v rámci práva vyplývajúceho z povinného nemocenského poistenia majú nárok na:

1. dávky za obdobie dočasnej pracovnej neschopnosti alebo prekážky v práci z dôvodu využívania zdravotnej starostlivosti alebo iných okolností uvedených v článku 39 tohto zákona (ďalej len „dávka“)...

Článok 39

Nárok na dávku má poistenec v súvislosti s poskytnutím zdravotnej starostlivosti z povinného zdravotného poistenia alebo za iných okolností vymedzených v tomto zákone, ak:

1. je dočasne práceneschopný z dôvodu choroby alebo úrazu, alebo ak bol umiestnený v zdravotníckom zariadení na ošetrovanie alebo vyšetrenie ...

Článok 40

Dávky súvisiace s využívaním zdravotnej starostlivosti uvedené v článku 39 ods. 1 a 2 tohto zákona vyplatí poisťovňa z jeho príjmov:

1. právnická alebo fyzická osoba – zamestnávateľ počas prvých 42 dní dočasnej pracovnej neschopnosti a po dobu, kým poistený pracuje v tretej krajine, do ktorej

sa právnická alebo fyzická osoba vyslala, alebo kým je sám zamestnaný v tretej ... krajine .

Článok 41

... (3) Dávku za obdobie dočasnej práceneschopnosti uvedenú v článku 39 ods. 1 a 2 tohto zákona, a to od 43. dňa alebo ôsmeho dňa dočasnej práceneschopnosti, vypočíta a vyplatí právnická osoba alebo fyzická osoba – zamestnávateľ s tým, že Poist'ovňa² je povinná uhradiť poskytnutú dávku v lehote 45 dní od doručenia žiadosti o úhradu.

Článok 136

(1) Poist'ovňa je povinná požadovať náhradu spôsobenej škody od osoby, ktorá spôsobila ochorenie, úraz alebo smrť poisteného.

(2) Za škodu spôsobenú poist'ovni v prípadoch z odseku 1 tohto článku zamestnancom pri plnení pracovných úloh alebo v súvislosti s ním zodpovedá právnická alebo fyzická osoba – zamestnávateľ.

(3) Poist'ovňa je v prípadoch podľa odseku 2 tohto článku povinná požadovať náhradu škody aj priamo od zamestnanca, ak bola škoda spôsobená úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti.

(4) Ak Poist'ovňa žiada náhradu škody od právnickej alebo fyzickej osoby a zamestnanca, zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

Článok 140

Poist'ovňa je povinná požadovať náhradu spôsobenej škody v prípadoch podľa článku 136 tohto zákona aj priamo od poist'ovateľa, u ktorého sú osoby poistené pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám, v súlade s ustanoveniami o povinnom poistení pre toto riziko.

Článok 142

Poist'ovňa je povinná uplatniť nárok na náhradu škody v prípadoch stanovených týmto zákonom bez ohľadu na skutočnosť, že škoda vznikla v dôsledku vyplatenia dávok, na ktoré má poistenec nárok z povinného zdravotného a nemocenského poistenia, t. j. zo štátneho rozpočtu.

Článok 143

² Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (Chorvátska zdravotná poisťovňa), ktorá je podľa článku 3 Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (zákon o povinnom zdravotnom a nemocenskom poistení) zodpovedná za povinné zdravotné a nemocenské poistenie v Chorvátskej republike.

Náhrada škody, ktorú je Poist'ovňa oprávnená požadovať v prípadoch uvedených v článkoch 135 a 136 a v článkoch 138 až 142 tohto zákona, zahŕňa náklady na liečenie a iné služby a sumy peňažných dávok a iných dávok vyplatených Poist'ovňou.

- 14 Právne stanovisko, podľa ktorého zamestnávateľ, ani jeho poisťovateľ zodpovednosti za škodu, nemajú právo na náhradu dávky vyplatenej z dôvodu dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca spôsobenej pracovným úrazom, je jasne vyjadrený v aktuálnej judikatúre Vrhovni sud Republike Hrvatske (Najvyšší súd Chorvátskej republiky). Na podporu tohto tvrdenia je k tomuto návrhu priložený rozsudok [omissis] z 18. marca 2014. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že zamestnávateľia nemajú právo požadovať od osoby zodpovednej za škodu, ani od jej poisťovateľa náhradu škody za to, čo vyplatili svojmu zamestnancovi za obdobie práceneschopnosti v dôsledku úrazu. Takéto právo nemajú ani v prípade pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Takýto nárok nemá ani poisťovateľ zamestnávateľa, aj keď je stanovená povinnosť zamestnávateľa poistiť sa pre prípad zodpovednosti za pracovné úrazy a choroby z povolania zamestnancov.
- 15 Relevantná časť tohto rozsudku znie takto:

„Zamestnávateľ, ktorý v súlade s už uvedenými právnymi predpismi³ vypláca svojmu zamestnancovi náhradu mzdy za obdobie práceneschopnosti z dôvodu pracovného úrazu spôsobeného treťou osobou (subjektom zodpovedným za škodu), podľa všeobecných zásad zodpovednosti za škodu nie je subjektom mimozmluvného zodpovednostného vzťahu za škodu spôsobenú zamestnancovi úrazom, pretože konanie, ktoré spôsobilo škodu, nebolo zamerané proti nemu. Ak konanie, ktoré spôsobilo škodu, smerovalo voči jednej osobe a následky konania spôsobujúceho škodu sa dotkli aj inej osoby, na to, aby táto iná osoba mala právo na náhradu škody, musí byť jej právo výslovne ustanovené v zákone.

Tým, že svojej zamestnankyni ... vyplatil dávku za obdobie práceneschopnosti v dôsledku pracovného úrazu, si poistenec žalobcu ... splnil svoju zákonnú povinnosť podľa článkov 51 a 26 Zakon o zdravotom osiguranju (zákon o zdravotnom a nemocenskom poistení).

Žiadne ustanovenie Zakon o zdravotom osiguranju (zákon o zdravotnom a nemocenskom poistení) nestanovuje regresný nárok zamestnávateľa na plnenia vyplatené zamestnancovi v dôsledku pracovného úrazu, voči osobe, ktorá je zodpovedná za škodu, pričom takýto nárok podľa článku 85 ods. 1 uvedeného zákona výslovne prislúcha Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (Chorvátska zdravotná poisťovňa).“

³ Zakon o zdravotom osiguranju (zákon o zdravotnom poistení) (*Narodne novine* č.: 75/93, 55/96 a 1/97 – konsolidované znenie, 109/07, 13/98, 88/98, 150/98, 10/99, 34/99, 69/00, 59/01, 82/01).

V. Odôvodnenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 16 V situácii, keď chorvátske právne predpisy nestanovujú právo na náhradu nepriamej škody, ktorá vznikla zamestnávateľovi v dôsledku vyplatenia dávky za obdobie práceneschopnosti svojho zamestnanca, vzniká teda otázka, či na základe článku 85 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 môže nemecký zamestnávateľ prebrať práva svojho zamestnanca alebo dokonca uplatniť priamy nárok na náhradu škody voči tretej osobe, v tomto prípade voči poisťovateľovi osoby zodpovednej za vznik a následky udalosti, ktorá viedla k vzniku škody.
- 17 Súdny dvor podal výklad článku 93 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971, ktorý svojím znením zodpovedá článku 85 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, v dvoch rozsudkoch C-397/96 a C-428/92, ale podľa názoru vnútroštátneho súdu sa v nich neodpovedá na otázku, či možno uznať, že zamestnávateľ má regresný nárok z dôvodu dávok ako inštitúcia zodpovedná za poskytovanie dávok, ak v členskom štáte, v ktorom došlo ku škode, poškodený nemôže žiadať o takúto náhradu škody, to znamená, že neexistuje právny základ na uplatnenie takejto náhrady.
- 18 Súdny dvor v súčasnosti prejednáva vec C-7/24, v ktorej dánsky súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania žiada o výklad článku 85 ods. 1 nariadenia č. 883/2004. Z obsahu tohto návrhu uverejneného ako pracovný dokument vyplýva, že hlavné konanie v tamtej veci je podobné hlavnému konaniu v prejednávanej veci. Dôležitý rozdiel spočíva v tom, že žalobcom v tamtej veci sú nemecké verejné dôchodkové poisťovne (inštitúcie sociálneho zabezpečenia podľa zákona), zatiaľ čo vo veci prejednávanej chorvátskym súdom je žalobcom zamestnávateľ poškodeného. Žalovaným je tak ako vo veci prejednávanej pred chorvátskym súdom, dánska poisťovňa zodpovednosti za škodu. V tomto návrhu sa tiež kladie otázka, či hmotné právo členského štátu, v ktorom došlo k ujme, môže obmedziť regresný nárok povinnej inštitúcie sociálneho zabezpečenia v prípade, že dávky sociálneho zabezpečenia, ktorých náhrada sa požaduje, nie sú svojou povahou totožné ani porovnateľné s nárokom, ktorý by poškodený mohol vymáhať podľa tohto hmotného práva (bod 58 návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-7/24).

VI. Prejudiciálna otázka

Vzhľadom na uvedené Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd Chorvátskej republiky) ako súd druhého stupňa v tejto veci podľa článku 19 ods. 3 písm. b) Zmluvy o Európskej únii a článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa domnieva, že je potrebné položiť Súdnemu dvoru Európskej únie túto prejudiciálnu otázku:

Má sa článok 85 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vykladať v tom zmysle, že na to, aby mal zamestnávateľ ako inštitúcia zodpovedná za vyplácanie dávok, regresný nárok na nemocenské dávky vyplatené

pracovníkovi v důsledku úrazu, ku kterému došlo na území iného členského státu, voči tretej osobe povinnej nahradiť škodu alebo voči jej poisťovateľovi zodpovednosti za škodu, je potrebné, aby existoval právny základ na uplatnenie takejto náhrady v členskom štáte, v ktorom vznikla škoda?

V Záhrebe 3. apríla 2024

[omissis]

Prílohy:

- kópiu rozsudku súdu prvého stupňa, odvolania a príslušných častí spisu súdu prvého stupňa
- kópia rozsudku Rev-x 1048/13-2 z 18. marca 2014.

[omissis]

PRACOVNÝ DOKUMENT